

CẢM NHẬN VỀ ĐẸP TÂM HỒN CỦA BÁC QUA BÀI THƠ NGẮM TRĂNG

1. Dàn ý phân tích về đẹp tâm hồn Bác qua Ngắm trăng

a. Mở bài:

- Giới thiệu chung.

b. Thân bài:

- Khái quát hoàn cảnh của Bác trong bài thơ: bị giam cầm trong cảnh tù ngục, thiếu thốn về vật chất và tinh thần,...

- Về đẹp tâm hồn Bác:

+ Tình yêu thiên nhiên: yêu cái đẹp luôn thường trực trong trái tim Bác, bởi Bác là nhà thơ, là người nghệ sĩ biết trân trọng và sáng tạo cái đẹp. Về đẹp đêm trăng đã khiến Bác băn khoăn, bối rối.

+ Trước vẻ đẹp đêm trăng, tâm hồn Bác đã thăng hoa và trở thành một thi gia giao hòa, giao cảm đặc biệt với trăng.

+ Vượt lên trên mọi gian khổ, giam cầm, tra tấn của nơi lao tù, Bác không hề bi quan, ngược lại vẫn thanh thản, ung dung, tự tại, hướng tới vẻ đẹp vàng trắng.

+ Song sắt nhà tù không giam hãm được khát khao tự do mãnh liệt của Bác, Bác đã vượt ngục tinh thần bằng thơ.

=> Chất thép bản lĩnh người chiến sĩ trong Bác. Đó chính là xuất phát từ lòng yêu nước thương dân sâu nặng.

c. Kết bài:

- Tổng kết vấn đề.

- Khẳng định về đẹp tâm hồn của Bác đáng trân trọng.

2. Cảm nhận sâu sắc về tâm hồn của Bác

Trăng từ lâu đã trở thành một thứ ánh sáng vô cùng linh lung huyền ảo mà quen thuộc trong thi ca. Dường thi sĩ nào cũng yêu thích người bạn trăng của mình mà “phát lời” ra ngôn ngữ những bóng trăng đổ tràn trên trang giấy. Có lẽ cũng xuất phát từ một tâm hồn yêu trăng như thế mà ngay trong cảnh ngục tù tối tăm, Bác vẫn có những vần thơ về trăng thật sinh động, dạt dào.

Câu thơ mở đầu là sự diễn tả hoàn cảnh mà Bác đang mang, đó là trong ngục, mà trong ngục tối thì “không rượu, không hoa”. Câu thơ hiển nhiên được nói với một ngữ điệu thản nhiên như không. Trong tù, điều kiện không có, đến nước cũng phải thay phiên để uống hay rửa mặt thì làm sao lại có thể có rượu, có hoa. Thế nhưng khi “đối” diện với cảnh đẹp thiên nhiên thì “khó hững hờ”. Có lẽ rằng những thiếu thốn về mặt vật chất trong tù không làm cho tâm trạng trước cảnh đẹp thiên nhiên của người tù giảm đi hay cảnh thiên nhiên đêm ấy đẹp tới mức những thiếu thốn kia bị lu mờ cả? Thiên nhiên tươi sáng mời gọi con người cùng chung vui khiến cho không một tâm hồn nào có thể “hững hờ” với nó đặc biệt, Bác có một tâm hồn thi sĩ vô cùng nhạy cảm lại càng không thể cảm thấy rạo rức hứng cảm trước một cảnh đêm đẹp.

Bác đối diện với trăng khi không có rượu cũng chẳng có hoa, chỉ có một tâm hồn cao đẹp đang bị kìm hãm tự do sau song sắt nhà tù. Thế nhưng, điều đó không ảnh hưởng đến việc Bác tìm đến thiên nhiên tươi đẹp, hòa mình vào với thiên nhiên đất trời. Vượt lên trên tất cả,

Bác đã có một cuộc vượt ngục bằng tinh thần đầy độc đáo: “Thân thể ở trong lao/ Tinh thần ở ngoài lao”.

Bác lặng lẽ ngắm vàng trăng qua song sắt của nhà giam. Bức tường nhà lao chật hẹp không thể ngăn cản tâm hồn lãng mạn của Bác tìm đến với vàng trăng xinh đẹp, gửi theo đó khát vọng tự do. Và như để lại tấm chân tình của Bác, vàng trăng đáp lại bằng cách “khán thi gia” qua khung cửa sổ nhỏ. Trăng và Bác đã thực sự trở thành tri âm tri kỉ. Thi sĩ đã không còn lẻ loi giữa đêm khuya thanh vắng ở chốn lao tù lạnh lẽo. Tâm hồn lãng mạn và phong thái ung dung, tinh thần lạc quan ấy cũng thể hiện chất thép trong thơ Hồ Chí Minh: không bao giờ khuất phục thực tại mà luôn tìm cách vượt lên trên thực tại. Đó là vẻ đẹp của một tâm hồn, một nhân cách lớn vừa có sự tài hoa lãng mạn của thi sĩ, vừa có cái phi thường của người chí sĩ cách mạng.

Ngắm trăng là một bài thơ trữ tình đặc sắc. Bài thơ không hề có một chữ “thép” nào mà vẫn sáng ngời chất “thép”. Bài thơ vừa thể hiện tình yêu thiên nhiên vừa cho thấy sức mạnh tinh thần to lớn của người chiến sĩ cách mạng vĩ đại. Ngắm trăng, thưởng trăng đối với Bác Hồ là một nét đẹp của tâm hồn rất yêu đời và khát khao tự do. Tự do cho con người. Tự do để tận hưởng mọi vẻ đẹp thiên nhiên của quê hương xứ sở. Bài thơ thật là một kiệt tác vĩ đại của bậc vĩ nhân.

3. Bình giảng về đẹp tâm hồn Bác trong Ngắm trăng

“Thơ Bác tràn đầy ánh trăng” - câu nói này quả thật không sai. Bác đã ngắm trăng và viết nhiều bài thơ trăng. Bác có biết bao vần thơ đặc sắc nói về trăng và niềm vui ngắm trăng, tập thơ của Bác tràn ánh trăng: “trăng lồng cổ thụ”, “Trăng vào cửa sổ đòi thơ”, “Khuya về bát ngát trăng ngân đầy thuyền”. Trăng xuất hiện nhiều trong thơ Bác vì Bác là một nhà thơ giàu tình yêu thiên nhiên, vì Bác là một chiến sĩ giàu tình yêu đất nước quê hương. Bác đã tô điểm cho nền thi ca dân tộc với những bài thơ trăng của mình. Trong số đó, bài “Ngắm trăng” là bài thơ tuyệt tác, mang phong vị Đường thi.

Hai câu thơ đầu ẩn chứa một nụ cười thoáng hiện. Cảm hứng thơ ca được bắt nguồn từ rượu và hoa. Thi nhân gặp cảnh trăng đẹp, thưởng nguyệt thức rượu và hoa. Nhưng nhà thơ ở trong tù làm sao có rượu và hoa để thưởng thức. Chỉ có nhà thơ và trăng, một người một cảnh ngắm nhau, tạo nên vẻ đẹp nên thơ, hữu tình. Với lòng yêu thiên nhiên tha thiết, với phong thái ung dung, mặc dù không rượu không hoa và cảnh tù ngục khắc nghiệt, người tù vẫn thả hồn tự do, ung dung tận hưởng vẻ đẹp của trăng. Đang sống trong nghịch cảnh, và đó cũng là sự thật “Trong tù không rượu cũng không hoa” thế mà Bác vẫn thấy lòng mình bồi hồi, vô cùng xúc động trước vàng trăng xuất hiện trước cửa ngục đêm nay. Người vẫn có sự rung động mãnh liệt trước đêm trăng. Đêm trăng đẹp như vậy, với Bác thật là “khó hững hờ”. Một niềm vui chợt đến cho thi nhân bao cảm xúc, bồi hồi. Đêm nay trong tù, Bác thiếu hẳn rượu và hoa, nhưng tâm hồn Bác vẫn dạt dào trước vẻ đẹp hữu tình của thiên nhiên. Câu thơ bình dị mà dồi dào cảm xúc. Bác vừa băn khoăn, vừa bồi hồi trước trăng, một cảm xúc rạo rực xao xuyến.

Hình ảnh người nghệ sĩ hiện lên thật rõ nét với tình yêu trăng, yêu thiên nhiên và tình yêu cái đẹp sâu sắc. Nói cách khác, hình ảnh Bác Hồ hiện lên qua bài thơ đầy chất thi sĩ, lãng mạn. Dù cho hoàn cảnh của thực tại có thiếu thốn, tù túng đến đâu đi chăng nữa thì Bác vẫn hướng ra vẻ đẹp của ngoại cảnh. Hoa cũng là biểu tượng của cái đẹp và thiếu sự góp mặt của cái đẹp kiêu sa, trang trọng ấy trong buổi ngắm trăng quả là một sự thiếu hụt lớn. Hoa và rượu sẽ giúp cho buổi ngắm trăng thêm thi vị nhưng với Bác, được tận hưởng vẻ đẹp của trăng cũng đã là một điều quý giá. Hơn nữa, giữa chốn ngục tù với thân phận một kẻ bị chính quyền Tưởng Giới Thạch bắt giam phải chịu nhiều khổ cực thì làm sao có thể có được những thứ đó?

Nếu không phải con người yêu thiên nhiên thì Bác đã "hững hờ" và không quan tâm đến ngoại cảnh. Nhưng Bác lại là người "Yêu từng ngọn lúa mỗi nhành hoa" (Tố Hữu) nên trước cảnh đẹp Bác mang tâm trạng bối rối, chưa biết đón tiếp trăng như thế nào. Vì sao Người lại rơi vào tình trạng khó xử như vậy? Người xưa thường ngắm trăng trong một không gian thoáng đãng tạo sự thư thái, có rượu, có hoa để thêm phần thi vị. Còn Bác Hồ ngắm trăng trong hoàn cảnh không được tự do, Bác ngắm trăng trong tù ngục tăm tối không có hương hoa thơm ngát cũng không có men rượu say nồng. Xiềng xích hay dây trói cũng chỉ giam cầm được thân thể Bác mà không thể nào giam cầm được tinh thần người chiến sĩ cách mạng của dân tộc.

Trăng và Người ở tư thế đối diện: người ngắm trăng, trăng "nhòm" khe cửa, tuy hai mà một. Ánh trăng phải "nhòm" qua song sắt chật hẹp để ngắm được rõ nét hơn khuôn mặt thi sĩ, để đồng cảm, sẻ chia với hoàn cảnh khó khăn hiện tại của người chiến sĩ. Người đã vượt lên trên bao gông cùm, xiềng xích, dây trói để hòa mình vào thiên nhiên. Trăng không còn là vật vô trí mà như hóa thân, có tâm hồn và tình yêu như con người.

Mặc dù bị ngăn cách bởi những song sắt của nhà tù nhưng người và trăng vẫn hướng đến nhau, vượt qua mọi khoảng cách và rào cản để cùng đồng điệu. Trăng đã "nhòm" tận vào khe cửa để "ngắm nhà thơ" thì hà cớ gì người nghệ sĩ lại từ chối khoảnh khắc đó. Ánh trăng soi chiếu cả không gian, ánh sáng ấy còn tượng trưng cho ánh sáng cách mạng đưa dân tộc ta thoát khỏi kiếp nô lệ lầm than. Sự đối ứng của hai hình ảnh người và trăng cùng biện pháp nhân hóa "trăng - nhòm khe cửa - ngắm nhà thơ" đã góp phần tạo nên sự thành công trong việc khắc họa hình ảnh Bác Hồ. Màu sắc cổ điển kết hợp với màu sắc hiện đại đã tạo nên một phong cách thơ độc đáo. Bài thơ có cách kết thúc đầy bất ngờ nhưng lại hết sức hợp lí. Mở đầu bài thơ là từ "ngục trung" và kết thúc bài thơ là từ "thi gia" đã giúp người đọc thấy được hình ảnh của Bác vượt lên trên hoàn cảnh để có được phong thái ung dung, thư thái ngắm trăng và ẩn dật sau tình yêu thiên nhiên ấy là một tinh thần "thép" rất đáng trân trọng.